

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Speculum Monasticum

In Quo Totius Religiosæ disciplinæ Casus, Regulæ & difficultates clarè videntur, breviter explicantur & resolvuntur Canone, rationibus & Patrum auctoritatibus

Philippus <a Domina Nostra Septem Dolorum>

Augustæ Vindellicorum, 1688

Cap. XXIV. De illegitimis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40745

XIX. Prælati religionum tenentur perquirere apostatas & fugitivos, & compellere ut redeant, & ad hoc tenentur jure divino & naturali, si commodè fieri possit, ut eos corrigant & puniant juxta regulæ & statutorum præcepta, quia verè illis subditi sunt, & propter salutem eorum saluti debent prospicere, & si delictum non fuerit expulsiōe dignum, debent eos in religionem corrigendos admittere. *Seraph. in decalog. lib. 6. cap. 9. n. 17. & 18.* Non tamen tenentur (ut diximus) quoscumque indifferenter requirere, sed solum illos quorum speratur emendatio. *Peyrinis sup. §. dico 7. Sylvest. verbo apostasia q. 6. n. 1. Azorius tom. 1. institut. moral. lib. 12. cap. 17. q. 1.*

CAPUT XXIV.

De illegitimis.

SUMMARIUM.

- I. *Illegitimi sunt irregulares & inhabiles ad ordines suscipiendos.*
- II. *Per professionem Regularem tollitur hæc irregularitas quoad ordines.*
- III. *Non tollitur quoad dignitates in religione obtinendas.*
- IV. *Ad*

- IV. *Ad quas dignitates sint inhabiles.*
 V. *A quibus dispensari debeant & quando-
 nam censeantur dispensati.*
 VI. *An sint capaces habitus & professionis.*
 VII. *Quid? quando quis dubitat an sit le-
 gitimus.*
 VIII. *An expositi debeant censeari illegitimi.*

I. Omnes illegitimi, quicumque illi sint, & in quocunque gradu & specie illegitimum existant, sunt irregulares ex constitutione juris Canonici *cap. 1. & 2. de filiis presbyteri. & cap. 1. eod. titul. in 6.* idque tum, ob detestationem paterni sceleris, & notam turpitudinis, quam filius ex tali nativitate moraliter contrahere censetur: Unde prohibuit Ecclesiales ordinari, tum, quia plerumque sunt vitiosi, & male educati; timereturque, ne paterna scelerum sequantur: & ideo ob reverentiam & honorem sacrorum ordinum sunt inhabiles ad ordines suscipiendos, & peccaret mortaliter illegitimus suscipiens ordines sine dispensatione, essetque suspensus ab illorum executione. *Lezana verbo illegitimus n. 7. Pettizzar. tractat. 7. cap. 5. sect. 2. n. 69.*

II. Tollitur verò hæc irregularitas per professionem factam in religione approbata; ita ut, qui in sæculo erat irregularis, quia illegitimus factus professus, habilis sit ad suscipiendos ordines.

ordines: Ita Sanchez in decalog. lib. 5. cap. 5. n. 10. Et extendit hoc in ordine ad usum jam susceptorum ante professionem, nec hoc privilegium competit novitiis per ingressum religionis, quia textus cap. 1. de filiis presby. patet, ut illegitimi fiant monachi; atqui per ingressum non fit homo verus monachus, aut religiosus, cap. religio §. quamvis de sentent. excomm. in 6. Ergo non extenditur ad novitios, Pellizzar. tamen tractat. 2. cap. 7. q. 7. n. 15 tom. 1. cum Rodriguez tom. 9. 3. art. 4. dicunt esse opinionem Doctissimorum, non solum per professionem, sed & per novitiatum tolli ipso jure irregularitatem ex defectu natalium, & probant, quia Gloss & DD. communiter dicunt simpliciter & absolute per ingressum religionis tolli illegitimationem, non coarctantes ingressum ad professionem, eo, quod constat hoc esse concessum in favorem religionis, & non in favorem illegitimorum: Latè ergo, & non strictè esse interpretandum, neque enim jura loquuntur de professione, ut patet ex citato cap. 1. de fil. presby. ubi dicitur: ne illegitime nati ad ordines promoveantur, nisi aut monachi fuerint, vel in Congregatione Canonica regulariter viventes. Quæ verba explicantur his verbis: Illegitimus non ordinatur, nisi ut religiosus fiat, & ex cap. 1. quod sic habet: Filios Presbyterorum & sacris ministeriis removemus, nisi aut in Canonicis, aut in Canonica religione probati fuerint: ubi

ubi notat *Rodriguez*, non dici, quod debeant esse professi, sed quod debeant esse probati, sicque debere intelligi ex eo constat, quod continet favorem, qui debet potius ampliari quam restringi; hancque opinionem mordicus tenet *Rodriguez* contra *Sanchez*, addens, quod si novitius illegitimus ordines sacros recipiat, & postea a religione ante professionem recedat, manet irregularis quoad usum Ordinis suscepti; opinionem tamen *Sanchez* esse probabilem dicunt, & tutiorem, maximè quoad forum externum: In nostra autem Congregatione nunquam novitii ordines suscipiunt; quidquid sit, certum est, quod illegitimus factus professus non indiget nova dispensatione ad ordines suscipiendos. *Lezana cap. 3. 1. part. n. 2. & verbo, illegitimi, num.*

III. Irregularitas illa non tollitur, etiam per professionem, ad dignitates & prælaturas in religione obtinendas, sine alia dispensatione, ita *Lezana cap. 3. sup. cit. n. 2. & Bordon. cap. 19. professionis regularis tom. 5. q. 1. n. 22.* nam in *cap. 1. de filiis Presbyt.* exprimitur, quod excipit promotionem ad prælaturas, unde *Peyrinus in constitut. 2. Julij II. §. 29. n. 87. not. 3.* dicit, quod illegitimus per professionem non legitimitur ad dignitates, seu prælaturas sui Ordinis obtinendas, & citat quamplurimos ibi DD.

IV. Illegitimus, quantumvis occultus, si eligitur

eligitur in prælaturam, nullo modo potest acceptare prælaturam, sed debet vel procurare dispensationem, vel declarare suum defectum, si sine præjudicio suæ aut alterius famæ id facere potest, illius enim electio est ipso jure nulla, *cap. innotuit de elect.* Si autem restiterit quantum potuerit, & prælationem cogitur acceptare, si non potest sine sua, aut suorum infamæ dispensationem petere, poterit acceptare; jus enim conservandi famam, cum sit naturale, juri positivo præponderare debet. *Lezana tom. 1. part. 1. cap. 15. n. 38. & Peyrinis tom. 1. in constitut. Jul. II. §. 29. n. 100. not. 9.* illegitimus igitur nequit esse Prælatus in religione, etiam si sit occultissimus, ita habetur in *cap. 1. de filiis Presbyt. Sylvest. verbo irregularis. q. 20. Peyrinis q. 2. de Prælato cap. 5. n. 116.*

Neque possunt habere gradus Baccalariatus, Præsentatus, seu Licentiatus, Magisterii seu Doctoratus, sine dispensatione; non, quia sint dignitates, sicut vult *Bordonus cum aliis quos citat resolut. 12. n. 33.* sed quia hujusmodi gradus sunt veluti personatus in religione importantes præminentiam, sine jurisdictione, quod est de ratione personatus, ex quo infertur, illegitimos non esse illorum capaces ante dispensationem. *Lezana verbo illegitimi regulares num. 9.* Cæterum Bordoni probatio est inefficax, licet enim doctoratus possit dici dignitas largo modo, & improprie, ut colligitur

igitur ex cap. quanto de magistris; & expressé tenet Sylvester in Summ. verbo doctor q. 1. Propriè tamen & rigorosè loquendo, doctoratus & alii gradus dignitates non sunt. Suarez tom. 5. in 3. parti. disput. 16. sect. 2. n. 4. Possunt tamen habere absque dispensatione officia manualia, quæ dantur absque electione Canonica, & quæ possunt ad nutum Superioris auferri, ut sunt officia, sacristæ, procuratoris, magistris novitiorum, confessorij, &c. Ita Lezana citat. sup. cap. 18. n. 62. Pezrinis sup. n. 145.

Inhabiles verò sunt ad quæcunque beneficia sive secularia sive regularia. Ita habetur cap. 1. & cap. finali de filiis Presbyt. Nec possunt esse Vicarii Episcoporum, cum talis vicarius sit dignitas à qua arcentur. Abbas in cap. 1. de filiis Presbyt. nec quodcumque beneficium importans curam animarum; nec esse Commissarij, aut Visitatores generales, quia isti sunt Prælati tempore, quo durant, & esto aliqui istorum non habeant, nisi jurisdictionem delegatam; hæc tamen est Superior jurisdictione ordinaria Provincialium, vel prælatorum conventualium; nec possunt esse Assistentes, & Definidores, si isti important præminentiam, seu præcedentiam, aut jurisdictionem; similia enim officia sunt dignitates, (salvis semper statutis ejusvis Ordinis:) ab officiis tamen, qui dicuntur oneris, ut Lectoris, Prædicatoris, Confessorij, &c. & à voce activa non arcentur;

cenrur: *Bordon. cap. 3. tom. 5. professionis regularis n. 87. Lezan. cap. 13. de pralaturis, n. 42. Peyrinis tom. 1. privileg. in constit. 2. l. 11. II 29. n. 91. & Sanchez lib. 5. in decalog. cap. 3. n. 16. qui probat ex cap. 1. de filiis Presby. per verba; pralationes verò nullatenus habeant, & Bord. resol. 11. a n. 29.*

V. Quibus positis, dico, quod de jure communi cum illegitimis dispensare ad pralaturas obtinendas pertinet ad summum Pontificem; verumtamen Prælatis religionum hoc conceditur in Capitulis (scilicet) Generalibus, Provincialibus, vel intermediis, & non aliis, modo suffragantibus meritis illos dignos judicaverint, ut habetur in *Bulla Gregor. XIV. qua incipit: Circumspecta de anno 1591. quam refert Quarant. pag. 413. in Summ. Bullar. verbo monasteria & conventus regular. virorum.* Nota tamen, quod si religiosus illegitimus dispensatus fuit in sæculo ad qualiacumque beneficium, si postea religionem ingreditur, non eget dispensatione nova ad pralaturas, quia hac prima dispensatio est quaedam quasi legitimatio. Si verò solum fuerit dispensatus, ut esset v. g. Curatus, pro tunc indiget nova dispensatione ad ordinis officia, quia prima non se extendebat, nisi ad solum beneficium singulare; & similiter dispensatus in religione ad officia & dignitates, extra ordinem non censetur dispensatus; Neque dispensatus ad dignitatem inferiori

inferiorem debet censerī dispensatus ad dignitatem superiorem, quia, et si permissio majoris contineat in se permissionem minoris, permissio tamen minoris non comprehendit permissionem majoris. *Lezana cap. 18. 1. part. n. 61. Peyrinis sup. n. 94.*

Nota 2°. quod, quando prælati habentes potestatem dispensandi cum subdito illegitimo, quem sciunt esse talem, & conferunt illi aliquam prælatiā, vel officium, censetur saltem in foro conscientie cum illo dispensare: talis enim officij vel prælatiæ collatio est quædam virtualis dispensatio. *Navarrus in Manuali cap. 25. n. 74. Rodriquez tom. 1. qq. regular. q. 13. art. 18. contra Peyrinis cap. 9. q. 2. de Pralato n. 244.* qui sic loquitur: Sive dispensandi potestas resideat penes Prælatum solum, sive penes ipsum cum capitulo; eligendo illegitimum ad aliquam dignitatem, eo ipso non censetur cum illo dispensare quia hoc modo dispensare ad solum Papam pertinet, qui sine causæ cognitione talem dispensationem potest facere, sed Papæ inferiores, cum non possint sine causæ cognitione id facere, neque etiam possunt dignitatem conferre, quin prius discerant, an aliqua ratio suadeat illegitimum posse habilitari ad illam.

Nota 3°. cavendum esse maximè quod ita huiusmodi dispensationibus sit causa legitima, neque aliter possunt concedi licitè & validè.

H h

Ratio

Ratio sumitur ex natura dispensationis, quæ sine causa concessa irrita est & invalida, & Prælati dispensantes abutuntur propria autoritate, & potestate illis concessa & data ad ædificationem & non ad destructionem. *Sylvester verbo dispensatio*, qui agit etiam ibi de iustis causis dispensationis. *Lexana cap. 12. 2. part. n. 21 in fine*, aliquas ad intentum refert causas illius dispensationis cum illegitimo, scilicet, quod sit litteratus, nobilis, bonus religiosus, bene meritus, utilis religioni, &c. *Peyrinis q. 2. cap. 5. de Prælato n. 145*. Denique ex verbis ipsius *Gregor. XIV. suffragantibus meritis*, quæ verba denotant sine meritis dispensari non posse.

Nota 4°. quod legitimatus à Principe seculari, si intret religionem non censetur dispensatus ad officia Ordinis, quia Princeps non potest tollere impedimenta Canonica. *Porcell. in dub. regul. verbo illegitimus n. 5*.

Nota 5°. quod illegitimus non potest dispensari à Provinciali, etiam cum toto Capitulo seu Definitorio ad habendas prælaturas in ea religione, in qua ejus pater Prælatus fuit, quia id habetur expressè in *constitut. Clement. VII. apud Cherubinum tom. 1. Bullar. §. 2. & in constitut. 3. Gregor. XIV. tom. 2. dicti Bullar. §. 4.* ubi expressè mandatur, quod illegitimus, vivente patre, nullo modo admittatur ad religionem, in qua ejus pater professus fuit, etiam si habeat merita, quæ suppleant defectum: ergo si non

non potest admitti, multò minùs præfici, id-
que etiam prohibetur in *cap. presentium. cap.*
de decorem. cap. ad abolendum. de filiis pres-
by. Peyrinis ibid. n. 137. Vide Bordonum reso-
lat. 12. n. 46. Quod si casu admittatur, valet
ipsius professio: Unde

Nota 6°. quod non prohibetur illegitimus
permanere in eodem Conventu, in quo pater
illius est vel fuit Superior; nec similiter pro-
hibetur pater habere prælaturam in eo Con-
ventu, vel Provincia, in qua illam habuit filius,
quia id nullibi reperitur prohibitum. *Peyrinis*
cap. 5. q. 2. de Pralat. n. 141.

6. Dummodo peculiare constitutiones ali-
quarum religionum non obstant illegitimi his
temporibus, & quantum ex vi juris communis,
& Decretorum Pontificum non sunt incapaces
habitus & professionis: ita declarat *Bulla Gre-*
gor. XIV. de anno 1591. his verbis: Volentes,
in eadem constitutionibus non obstantibus, eos, qui
quovis modo illegitimi procreati fuerint ad habi-
tum & professionem admitti posse, quemadmo-
dum admitti poterant si prædictæ constitutiones
editæ non fuissent. Notandum, quod loquitur
textus de Bullis *Sixti V.* prohibentibus illegiti-
mos admitti ad habitum vel professionem. *Le-*
zana cap. 24. 1. part. n. 21. Vide quæ diximus
cap. 18. hujus de novitiis n. 17.

7. Dubitans, an sit legitimus, potest se ha-
bere pro legitimo, quia sive dubium sit juris si-
ve facti

Hh 2

ve facti

ve facti, potest in sui favorem judicare & estimari potius legitimus quam illegitimus, tum quia semper debet capi præsumptio, quæ delictū excludat, *l. merito. ff. pro socio*. Tum, quia magis præsumentum est honestum possibile quam turpe & inhonestum. *cap. estate de regul. jur.* Tum, quia illud est magis præsumentum, quod filio est magis favorabile, *l. miles. §. de jur. ff. de adult. Bald. rom. 1. consil. 448. n. 4. Perrinis cap. 5. cit. n. 123*. Unde filius non tenetur credere matri asseveranti, etiam cum juramento, ac etiam in casu mortis illum esse illegitimum; quia non solum potest dubitari, an mater hoc dicat ex odio, levitate, aut tali imaginatione, sed etiam, quod id non sit certum, quia, licet possit esse certa de adulterio, non est tamen certa, quod conceperit ex adulterio, præsertim circa illud tempus cognoscebatur à marito. *Sotus lib. 4. de justitia q. 7. art. 2. ad l. Lezana verbo illegitimi. n. 16*. Multò minus tenetur quis credere famæ vel rumori sparsæ de sua illegitimate, quia hæc non inducunt sufficientem probationem; ideoque prævalet possessio cum titulo matrimonii, & quod à parentibus ut legitimus semper tractatus fuerit.

VIII. Filii expositi, quorum parentes, fracta sufficienti diligentia, omninò ignorantur, licet à multis illegitimi censeantur, quia ut plurimum ex turpi conceptione sunt nati, ex vehementi suspitione, & præsumptione contra ipsos,

iplos, eo, quod filii legitimi non soleant sic exponi, ut ait *Bordonus resolut.* 12. q. 16. n. 54. & *Bonac. de censuris disput.* 7. q. 2. punct. 3. n. 10. & alii, quos refert: Valde tamen probabile est illos esse censendos legitimos; quia sepe contingit, quod legitimè uxorati propter nimiam paupertatem filios suos sic exponunt, & cum in re dubia benignior pars sit amplectenda: ideo censeo cum aliis, quod si tales in religione admittantur, esse capaces absque aliqua dispensatione omnium officiorum religionis. Satius est enim impunitum relinquere nocentem, quam innocentem condemnare. *l. absentem §. sed nec ff. de pœnis, ita Peyrinis cap. 5. q. 1. de Prelat. n. 136. & Lezana verbo illegitimi, n. 15.*

CAPUT XXV.

De infamia.

SUMMARIUM.

- I. Quid sit infamia, & quotuplex.
- II. Quid sit infamia juris, & quomodo incurratur.
- III. Quid sit infamia facti, & quomodo incurratur.
- IV. Quinam effectus oriuntur ex infamia.

Hh 3

V. Quo-